

Motion till riksdagen 2022/23:927

av **Linda Lindberg m.fl. (SD)**

God vård och omsorg i fråga om äldre

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att äldreomsorgslagen blir en rättighetslag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur LOV kan införas för äldreomsorg i landets kommuner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till en äldreombudsman i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att en SIP tas fram redan i första kontakten med den äldre och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att parbogarantin följs i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga krav på bemanning på särskilda boenden dygnet runt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över tillgången till kategoriboende med husdjursprofil och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör se över hur fler demensbyar kan byggas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka digitalt utanförskap och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äldreomsorgen bör erbjuda insatser som möjliggör ett hälsosamt åldrande och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur kommuners studier och utvärdering kring våld i nära relationer även kan innefatta äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete mot våld i nära relation även bör inkludera våld mot äldre och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör främja arbetet med att minska antalet fallolyckor bland äldre och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga reformer om att nattfastan inte bör överskrida elva timmar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett måltidslyft inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till en utökad kontroll i belastningsregistret vid nyanställning till att även innefatta praktiserande och studerande inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att kontrollen i belastningsregistret ska ske kontinuerligt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för en utökad möjlighet till heltid för de anställda som så önskar inom vården och omsorgen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga ett åtgärdsprogram för hemlösa äldre och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige utgör äldre personer en växande andel av befolkningen och den väntas öka varje år fram till 2040. Många svenska äldre har fått uppleva en stadig försämring av sina levnadsvillkor och hundratusentals svenska pensionärer tvingas att leva på en månadsinkomst som ligger på eller strax över existensminimum. En alltför stor andel äldre utsätts för våld, övergrepp eller försummelser. Därtill är det för svårt för äldre i behov av samhällets insatser att få tillgång till adekvat vård och omsorg. Denna negativa utveckling måste snarast vändas och en rad åtgärder behöver vidtas för att öka livskvaliteten för våra äldre.

Hela synen på äldreomsorgen måste förändras och förbättras. Omhändertagandet av de mest sköra och sjuka äldre får aldrig försummas. Vården och omvårdnaden måste genomsyras av mänsklig empati, trygghet och förtroende. Alla har rätt till ett tryggt omhändertagande och en god vård. Äldre förtjänar bättre än att användas som en del i ett integrationsprojekt där de varken förstår personalen eller kan göra sig förstådda.

Välfärden ska sträcka sig genom livets alla skeden och därför anser Sverigedemokraterna att en ny äldreomsorgslag bör utformas. Detta är glädjande nog redan på gång. Under året har covid-19 kraftigt påverkat vårt samhälle och speciellt äldre har drabbats

hårt. De som skulle värnas mest skyddades allra minst. Tusentals äldre har sorgligt nog avlidit i sviterna av smittan och andra har, efter svår sjukdomspåverkan, fått sina liv begränsade. Äldreboenden införde besöksförbud och den ofrivilliga ensamhet som detta ledde till påverkade livslusten och den psykiska hälsan negativt. När pandemin slog till stod vårt land inte rustat att möta den. Krisen visade smärtsamt upp äldreomsorgens allvarliga brister. Det är av största vikt att äldreomsorgen stärks genom ökad personkontinuitet och kompetent och välutbildad personal, men också genom stärkt tillgång till medicinsk utrustning vid behov.

Gör äldreomsorgslagen till en rättighetslag

Vi menar att en ny lag behövs för att ge vård- och omsorgsbehövande äldre en starkare ställning. Begreppet ”skälig levnadsnivå”, som inte är gott nog, ska fasas ut och ersättas av ”goda levnadsvillkor”. De rättigheter som anses självklara för andra grupper i samhället ska även vara självklara för omsorgsbehövande äldre, och äldreomsorgslagen bör därför bli en rättighetslag. En rättighetslag är en lag som innebär att de personer som omfattas av lagen har rätt till vissa bestämda insatser.

Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Valfrihet och privata vårdformer är positivt så länge de privata vårdgivarna lever upp till samtliga ställda kvalitetskrav. Lagen om valfrihetssystem, LOV, innebär att kommunen genom konkurrensutsättning kan tillåta andra utförare av omsorgstjänster och liknande än bara den kommunala. Det sker genom en upphandling inom ramen för LOV, där kommunen specificerar de villkor som utförarna ska uppfylla. Vid all upphandling på entreprenad är det vår bestämda uppfattning att kvalitet alltid ska gå före pris. LOV möjliggör, i de kommuner där den tillämpas, att den äldre och dennes anhöriga kan välja den utförare av hemtjänst som passar den enskilde. Den enskilde och dennes närstående vet bäst vilken omsorg som passar och vilka behov och önskningsar som den äldre har. Oavsett ålder ska man kunna påverka den vård och omsorg man är i behov av vare sig det handlar om val av boende, hemtjänst eller vårdcentral. LOV stärker äldres självbestämmande och ger en ökad valfrihet men leder också till att verksamheter som inte är tillräckligt bra kan väljas bort. LOV bör göras obligatorisk för äldreomsorg i alla landets kommuner.

Äldreombudsman

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör se över möjligheten att införa en äldreombudsman i kommunerna för att uppmärksamma äldres behov, även om dessa bor hemma utan några sociala insatser från samhället. De äldre ska, från pensionsåldern, erbjudas samtal om deras situation i vardagen en gång per år för att belysa om det finns behov av exempelvis sociala aktiviteter eller hälsofrämjande insatser. Äldresamtalen skulle ge både samhället och närstående möjlighet att upptäcka exempelvis begynnande eller pågående sjukdomstillstånd i tid. Detta är en fråga på kommunal nivå men vi menar att det bör finnas krav på att varje kommun har en äldreombudsman och att möjligheterna till detta ses över.

Samordnad individuell plan (SIP)

En samordnad individuell plan (SIP) ska alltid upprättas, av både socialtjänst och hälso- och sjukvård, tillsammans med den person som har behov av stöd. Det gäller oavsett personens ålder eller problem. Planen ska tydliggöra vem som gör vad och när. Vi menar att en sådan plan bör upprättas redan vid det första besöket för att säkerställa att rätt insatser sätts in från början.

Likvärdig möjlighet till särskilt boende

Äldre personer som på grund av oro, ångest, ensamhet eller liknande har svårt att bo kvar i sin bostad bör erbjudas ett batteri av insatser. Kommunerna kan i samverkan med regionernas hälso- och sjukvård och civilsamhället erbjuda psykiatriskt stöd, dagverksamheter, träffpunkter, väntjänst och boendeformer som kan underlätta gemenskap. Tillgången till platser i särskilda boenden för äldre personer varierar mellan kommuner, men det totala antalet platser har minskat under 2000-talet. I vissa kommuner har det samtidigt skett en ökning av andelen äldre personer som har hemtjänst. Möjligheten att få flytta in på ett äldreboende varierar beroende på var i landet man bor. SKR:s lägesprognos för 2019 visar också att det finns skillnader mellan kommuner när det gäller vilka behov som ska tillgodoses och vilka personer som ska få flytta in på äldreboenden. En lämplig myndighet bör få i uppdrag att kartlägga skillnader mellan kommunerna vad gäller riktlinjer och tillämpning för att bevilja bistånd till särskilt boende, och vilka orsaker som i så fall kan förklara dessa skillnader. Kartläggningen bör också innefatta om kommunernas ekonomi har någon betydelse.

Att kunna få bo tillsammans på äldre dagar, även i de fall där endast den ena parten är i behov av vård- och omsorgsinsatser i ett särskilt boende, är en rättighet. Det är viktigt att säkerställa att parbogarantin följs i hela landet så att sammanboende inte tvingas att bo i varsitt hushåll när den ena parten fått en plats i någon form av särskilt boende. För en efterlevande partner som beviljats medboende menar Sverigedemokraterna att kommunen ska erbjuda en fortsatt plats på det särskilda boendet om möjlighet finns. Om det inte finns en sådan möjlighet ska kommunen ha en skyldighet att tillhandahålla en annan lämplig bostad. Regeringen bör därför se över möjligheten och förutsättningarna för att ställa sådana krav på kommunerna.

Nattbemanning på särskilda boenden

Redan 2016 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, om bemanning av särskilda boenden för äldre. De nya reglerna anger att personal ska finnas tillgänglig utan dröjsmål dygnet runt. Detta innebär att särskilda boenden inte behöver vara bemannade med personal dygnet runt utan endast att personal finns tillgänglig. Att en person finns tillgänglig ger inte samma trygghet och möjlighet att få hjälp direkt som om det finns bemanning dygnet runt. Trots skärpta krav på nattbemanningen är den fortfarande låg på många äldreboenden i landet. Redan nu ser Ivo hur låg personaltäthet påverkar tryggheten och säkerheten för de mest utsatta, såsom äldre personer med demenssjukdom och demensliknande tillstånd.

Enligt Ivos oanmälda inspektioner blir de boende, bland dem många med demens, fortfarande inlåsta. Det är oacceptabelt och det visar att de skärpta kraven ej fått önskad effekt. Därför menar vi att särskilda boenden bör vara bemannade dygnet runt så att

personal kan ge nödvändig hjälp utan dröjsmål. Kommunerna ansvarar för hur natt-personalen organiseras, varför bemanningen också kan se olika ut i olika kommuner. De boende ska kunna vara säkra på att det finns personal till hands då de behöver den, oavsett i vilken kommun de bor.

Brandskydd i särskilda boenden

MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, har sedan år 2010 ett regeringsuppdrag om en nollvision där ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av bränder i Sverige. Som delmål i visionen finns att till år 2020 minska antalet omkomna till 80 personer per år. 2019 omkom 80 personer, och lika många dog under det första halvåret 2020. Äldre är kraftigt överrepresenterade i statistiken då hela 42 procent av de omkomna var över 65 år. Många var ensamma i bostaden när branden startade och kunde inte själva släcka branden eller ta sig ur bostaden. Det är inte så att det brinner oftare hos personer över 65 år, tvärt om, men trots att bränder hos äldre är mindre vanliga leder de oftare till allvarligare skador eller dödsfall. Personer i åldersgruppen 65 år och äldre är överrepresenterade i dödsbränder och det är vanligt att de omkomna har någon form av funktionsnedsättning. Flest dödsfall inträffar under vintermånaderna, på helger och under nattetid. Gruppen är också extra utsatt i fråga om andra riskfaktorer som bland annat demens och medicinering, där trötthet kan vara en av biverkningarna.

Sverigedemokraterna anser att det behövs fler åtgärder för att MSB:s nollvision ska uppfyllas. Det skulle kunna vara åtgärder som t.ex. ett ökat individanpassat brandskydd för att förebygga brand och olycka samt en utökad uppsökande verksamhet för att upptäcka personer i riskgrupp. En biståndshandläggare eller annan utsedd lämplig person inom varje kommun som bedömer riskfaktorer och tillsätter åtgärder vid behov för enskilda personer som har insatser utifrån LSS och socialtjänstlagen behövs. Det kan också handla om åtgärder såsom spisvakter eller ett mobilt automatiskt sprinklersystem. Detta förebygger att människor som är oförmögna att själva utrymma omkommer eller skadas allvarligt till följd av bränder.

Den 1 januari 2012 trädde Boverkets ändrade byggregler i kraft, där det ingår krav på sprinkler på sjukhus och i särskilda boenden. Byggreglerna innebär på sikt att särskilda boenden och sjukhus kommer att ha sprinkler och därmed en högre personsäkerhet. Boendesprinkler aktiveras tidigt i ett brandförlopp och ökar därför också chansen att rädda liv. Reglerna gäller dock endast vid nybyggnad och vid ändring eller ombyggnad. Det finns däremot inga krav på att installera sprinkler i redan befintliga boenden. Sverigedemokraterna menar att reglerna ska omfatta alla särskilda boenden och att säkerheten inte ska avgöras utifrån vilket boende du placerats i.

Enligt en studie som MSB gett ut, ”Kostnadsnyttoanalyser – Sprinkler i särskilda boenden för äldre” är sprinklerinstallationer samhällsekonomiskt lönsamma eftersom värdet av nyttan är större än kostnaden. Kommunernas och andra vårdgivares resurser är begränsade och valet kan stå mellan att installera sprinkler eller att förbättra vårdkvaliteten. Kostnaden för att installera sprinkler i en befintlig byggnad ligger på ca 1 050 kr per år och lägenhet. Vi ser det som rimligt att regeringen ser över möjligheten att ekonomiskt kompensera kommuner för installation av sprinkler eller ett annat släckningssystem i redan befintliga boenden.

Kategori-boende

Det finns forskning från bland annat Vårdhundskolan som visar att djur kan medföra positiva hälsoeffekter och öka de äldres livskvalitet. Djurens närhet påverkar både psykiska, fysiska och sociala funktioner positivt. Undersökningar visar också att äldre personer som har djur äter färre läkemedel samt har en bättre egenvård. Trots kunskapen om att äldre människor mår bättre av att umgås med djur är det oftast inte tillåtet att ta med sitt sällskapsdjur vid flytt till ett äldreboende. Endast ett fåtal äldreboenden i landet erbjuder denna möjlighet. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör ta fram en nationell målsättning och strategi för att öka tillgången till kategori-boende med husdjursprofil.

Demensbyar

I ett tiotal länder, däribland Danmark, har man byggt en form av demensbyar för att ge de boende en trygg och meningsfull vardag. Demensbyarna finns inom ett avgränsat område där det förutom demensboende även finns faciliteter som exempelvis butiker, frisör, pub, bibliotek och dylikt. Man kan beskriva det som en inhägnad stadsdel i miniformat. Demensbyn ska förutom diverse kommersiell verksamhet även erbjuda en god utomhusmiljö med fina promenadstråk i en harmonisk miljö. En vacker natur är som balsam för själen och kan hjälpa den demenssjuke att finna lugn. Demensbyar har redan byggts på ett antal orter. Det är dock viktigt att de demenssjuka inte stigmatiseras och att demensbyar inte blir den enda lösningen eller alternativet för dem som lider av demens. Det är självklart viktigt att det finns personal, kompetens och resurser för att kunna erbjuda en god demensvård både i och utanför demensbyarna. Konceptet med demensbyar verkar vara framgångsrikt och regeringen bör därför se över hur fler demensbyar kan byggas.

Nyckelfri hemtjänst och digitalisering

Allt fler rapporter om äldre som råkar ut för stölder, rån och överfall i sina egna hem presenteras, exempelvis Brås rapport "Brott mot äldre". För att säkerställa äldre människors trygghet bör regeringen möjliggöra för kommuner att snarast installera någon form av nyckelfria lås. Nyckelfri hemtjänst fungerar genom att hemtjänst-personalen vid ankomsten till brukaren verifierar sin identitet med mobiltelefonen, vilket låser upp låset. Administrationen av behörigheter och uppdatering av programvaran hanteras centralt för alla mobila enheter. Inloggningen i mobiltelefonen sker med användarnamn och personlig kod. Det som avgör vilka dörrar personalen är behörig att öppna styrs av de personliga inloggningsuppgifterna. Ett sådant system förhindrar att obehöriga kan ta sig in i lägenheter genom att falskt utge sig för att vara anställda i hemtjänsten. Digitala nycklar medför en enkel hantering för personalen, hög säkerhet och ökad trygghet för brukaren, då vanliga låsnycklar ej kan komma i oönskad cirkulation.

Nyckelfri hemtjänst och digitalisering är ett steg mot en professionell och trygg hemtjänst. Digitalisering av vissa sysslor kan vara till stor nytta för brukaren, exempelvis genom en nattkamera så att personalen inte behöver störa nattsömmen genom att fysiskt gå in i rummet och titta till den som förhoppningsvis sover gott. Larmmattor som löser ut om brukaren nuddar dem är också ett bra hjälpmedel som ger direkt hjälp till

personalen, som genom dessa ges god uppsikt. Modern teknik kan förbättra livskvaliteten och underlätta för äldre i behov av stöd.

I dagens samhälle blir allt fler samhällstjänster digitala och andra alternativ erbjuds inte alltid. Äldre som saknar kunskap om och praktisk erfarenhet av internet riskerar då att stängas ute från många delar av samhället. Idag lever drygt 400 000 personer över 65 år i digitalt utanförskap. Äldre personer med en kognitiv sjukdom, exempelvis demens, riskerar att hamna i utanförskap i ännu högre grad, enligt Folkhälsomyndigheten. Regeringen borde därför överväga en handlingsplan för att motverka det digitala utanförskapet bland grupper av äldre.

Insatser mot våld mot äldre

De senaste årtiondena har äldre människors situation kommit att uppmärksammas allt mer. År 1991 antog FN:s generalförsamling en resolution som konkretiserade äldre personers rättigheter. Våld mot äldre är aldrig acceptabelt och måste tas på största allvar. Flera studier pekar på att förövaren oftast är någon i den äldres närhet, t.ex. en partner, vuxna barn (inklusive ingifta) eller släktingar men också medicinsk personal. Forskning visar också att äldre underrapporterar sin våldsutsatthet, vilket gör att den kan vara svårupptäckt. Ekonomiska faktorer kan försvåra uppbrottet från en relation med en våldsutövande partner. Det kan också vara försvårande omständigheter som att man är beroende av förövaren för till exempel vård. I vissa fall kan förövaren tvärtom också vara den som är beroende av omvårdnad och även detta kan försvåra för den utsatta att bryta upp från relationen.

I Sverige har det uppmärksammats att det finns en bristande kunskap om våld i nära relationer inom äldreomsorgen. När studier, utvärderingar eller enkäter kring våld i nära relationer genomförs i kommuner ingår sällan äldreomsorgen. Ett stort behov av forskning om våld mot äldre kvinnor finns, speciellt forskning om våld mot äldre kvinnor som lever i samkönade relationer eller som har utländsk bakgrund. Våld mot äldre kan förebyggas genom att äldre personer får information om deras rätt till olika former av stöd och hjälp. Kunskapen om våldsbrott mot äldre bör ökas genom riktade utbildningar i ämnet.

Tyvärr inträffar det att personal utövar olika typer av våld mot äldre människor som befinner sig i en utsatt situation. Det är viktigt att utöka kraven på kontroller av belastningsregistret, så att de sker kontinuerligt och omfattar anställda, praktiserande och studerande inom äldreomsorgen, för att på så sätt, i så stor utsträckning som möjligt, förhindra att personer som är dömda för våldsbrott arbetar inom äldreomsorgen.

Studier visar att äldre oftare bär på en oro för att utsättas för brott. Detta är allvarligt, eftersom känslan av otrygghet kan ha stor inverkan på hur de lever i sin vardag. Känslan av otrygghet kan leda till begränsningar, exempelvis att de äldre undviker att vistas utomhus eller i övrigt medvetet undviker vissa situationer. Regeringen bör därför se över möjligheten att låta kommuners studier och utvärdering kring våld i nära relationer även innefatta våld mot äldre och att man i arbetet bör beakta en nationell strategi för att i högre grad öka tryggheten samt förebygga, upptäcka och hantera våld mot äldre.

Fallolyckor

Fallolyckor skapar stort lidande för de äldre, som ofta skadas svårt. Nästan tre gånger så många avlider årligen på grund av fallskador jämfört med antalet omkomna i trafiken. I genomsnitt kommer var tredje person över 65 år att råka ut för en fallolycka. Statistik visar att ungefär 8 av 10 som faller och skadar sig är personer över 65 år, och kvinnor drabbas i högre utsträckning. Det beror dels på kvinnors längre medellivslängd, dels på att kvinnor oftare drabbas av benskörhet än män. Försämrad muskulatur och balans, sämre syn och sjukdomar och mediciner som följer med stigande ålder är också riskfaktorer för fall. Fallolyckor är därmed en stor utmaning att hantera för vården och omsorgen. Bruk av vissa läkemedel kan vara en bidragande orsak till fall och fallskador bland äldre. Balansen kan därmed försämrats. Bland riskläkemedel finns framförallt läkemedel mot oro, sömnsvårigheter, depression och vanföreställningar. En del blodtryckssänkande läkemedel kan också försämra balansen.

Risken för att falla skapar rädsla och det hindrar många från att gå ut och röra på sig. Konsekvensen blir ökad isolering, försämrad fysisk prestationsförmåga och ett påskyndat åldrande. Med förebyggande insatser kan dock många fallolyckor förhindras. Möbler, i första hand mattor, sängar och stolar, är föremål som oftast anges som utlösande faktorer eller orsak till olyckshändelser. Förebyggande arbete och utveckling av produkter kan leda fram till en bättre placering och utformning av dessa, för att minska antalet olyckor. Golv och trappor är ofta också utlösande faktorer för fall. Vattenpölar på golv anges ofta som en enskild orsak. Det borde vara möjligt att utveckla nya typer av golv, med högre energiupptagande förmåga, som skulle kunna läggas in i olika boendeformer, till exempel i särskilda boenden.

En stor del av fallolyckorna sker utomhus, varför det är viktigt att i det skadeförebyggande arbetet även fokusera på denna miljö. Utomhus är underlaget, ofta i form av is och snö, orsak till många olyckshändelser. Att spara pengar genom att vänta med snö- och halkbekämpning är ur ett samhällsligt perspektiv förkastligt och enbart ett sätt att flytta kostnader från ett kostnadsställe till ett annat. En vanlig höftledsfraktur kostar samhället en kvarts miljon kronor. Användandet av halkskydd bör därför uppmuntras. Goda exempel finns där kommuner kostnadsfritt erbjuder invånare över 65 år halkskydd.

Måltidslyft

Undernäring är ett vanligt problem i Sverige, framför allt bland äldre. År 2019 hade de inom kommunerna som registrerades i undersökningen Senior Alert, i snitt 60 procents risk för undernäring. Snittet i regionerna låg på 57 procent. Detta är inte acceptabelt. Det bör vara en självklarhet att man även på äldre dagar får avnjuta nylagad, välsmakande och näringsrik mat. Matens kvalitet och tillagningssätt har stor betydelse för de äldres välbefinnande och hälsa. Smakerna förändras ofta genom livet och aptiten kan försämrats. Medicinering kan också leda till att aptiten försämrats, vilket därmed kan innebära en risk för undernäring. Det får inte gå för lång tid mellan måltiderna, vilket kan bli ett stort problem under exempelvis nattfastan. De äldre behöver inte sällan gå till sängs tidigt för att personalen ska hinna med att lägga alla innan nattpersonalen tar vid. Därför kan det bli alldeles för många timmars nattfasta. Sverigedemokraterna anser att fastan inte bör överskrida 11 timmar.

Utbildade kockar och kokerskor med rätt kunskap om livsmedel ska ansvara för inköp av råvaror och tillagning av maten på äldreboenden. Omvårdnadspersonalen på särskilda boenden är ofta stressad eftersom arbetsbördan med att både ge omsorg och tillaga alla måltider är för stor. Kunskap om näringsämnen och livsmedel kan också saknas hos sådan personal. Inom hemtjänsten bör de äldre erbjudas nylagad mat i hemmet i så stor utsträckning som möjligt, likaväl som de ska kunna välja att få en matlåda levererad hem till sig. Samverkan mellan skolor och äldreboenden, där maten kan tillagas i skolor och levereras till äldreboenden, är ytterligare ett positivt förslag. Erbjudande om att äta i skolbespisningen ska också finnas. Äldre människor är olika och har givetvis olika behov och viljor som ska bemötas på bästa sätt. Detta måltidslyft, som kan finansieras genom statens allmänna statsbidrag, säkerställer att äldres måltider, i likhet med skolbarnens, uppfyller vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet.

Utdrag ur belastningsregister

Under de senaste åren har det i medier framkommit uppgifter om att vårdsökande, dementa och personer med psykiska eller fysiska funktionsnedsättningar har utsatts för sexuella övergrepp, misshandel och kränkande behandling av personal som jobbat i verksamheten. Det är inte rimligt att personer som utfört grova våldsbrott, misshandel och rån eller sexuella övergrepp jobbar i verksamheter med människor som befinner sig i en utsatt situation. Lagen om registerkontroll bör utökas så att den omfattar anställda, praktiserande och studerande inom sjukvården, äldreomsorgen och psykiatrin och inom särskilda boenden för personer med funktionsvariationer och funktionsnedsättningar. En sådan kontroll bör kunna ske kontinuerligt, exempelvis vid varje medarbetar- eller lönesamtal.

Kompetensförsörjning och arbetsvillkor

För närvarande råder det brist på yrkesutbildad personal i flertalet yrken inom vården av och omsorgen om äldre personer. Denna brist förväntas öka de kommande åren, då den demografiskt betingade efterfrågan på arbetskraft ökar kraftigt. Tillgången till sådan personal måste därför utökas påtagligt. Staten och huvudmännen, samt privata utförare, måste i samverkan vidta långsiktigt hållbara åtgärder för att främja kompetensförsörjningen. Det är tydligt att vi behöver höja kvaliteten avsevärt på omsorgen och säkerställa god kompetens hos personalen. Det är angeläget att göra arbetet attraktivt för vård- och omsorgspersonalen.

Varje vårdanställd har sina unika förutsättningar och ett eget livspussel att få ihop. Att i alltför hög grad tvingas att anpassa sina arbetstider efter arbetsgivarens behov sliter på både kropp och sinne. Detsamma gäller den som inte får arbeta i tillräckligt hög utsträckning eller saknar rätt att gå ner i arbetstid. Det kan förefalla praktiskt för arbetsgivaren att fritt få schemalägga sin personal, men i slutändan blir hela organisationen lidande om anställda säger upp sig och unga människor undviker att över huvud taget arbeta inom vården. Anställda inom den offentliga sektorn bör ha ett stort inflytande över arbetstiderna, med rätt till såväl heltid som deltid. Vårdpersonal ska slippa ofrivilligt delade turer och oönskat skiftarbete, något som ofta är både fysiskt och mentalt påfrestande. Därutöver ska vårdpersonal inte omfattas av karensdagar vid

sjukskrivning, för att på så sätt motverka smittspridning. Det är viktigt att de som är sjuka har råd att stanna hemma.

Hemlösa äldre

Hemlöshet skapar en rad personliga tragedier och innebär ett stort lidande för dem som inte kan få en bostad. Dessutom äventyrar det allvarligt rättssäkerheten för människor med särskilda behov, eftersom samhället inte kan leva upp till socialtjänstlagens mål om att alla ska garanteras en skälig levnadsstandard. Dagens bostadsbrist riskerar att skapa ett permanent utanförskap för de hemlösa som står längst ifrån bostadsmarknaden. De får leva på härbärgen och andra institutioner utan att få en reell chans på den ordinarie bostadsmarknaden. Det skapar också ökande klyftor på bostadsmarknaden, mellan dem som har och dem som inte har en bostad. Dessutom är hemlösheten ett nederlag för alla välfärdsdemokratier.

De globala målen och Agenda 2030 syftar bland annat till att utrota fattigdom och hunger. För att nå relevanta mål i Agenda 2030 på nationell nivå behövs en tvärsektorieell samverkan. Det finns flera mål i Agenda 2030 som har bäring på hemlöshet och dess orsaker. Att motverka hemlöshet är en bostadspolitisk fråga och den berör även andra politikområden, såsom hälso- och sjukvård, arbetsmarknad och integrationspolitik.

I Sverige finns det idag många äldre hemlösa. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör överväga ett paket med åtgärder för att stärka denna grupps livssituation. De äldre som arbetat hela sina liv ska inte på ålderns höst behöva leva på gatan.

Linda Lindberg (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Johnny Svedin (SD)

Anna-Lena Blomkvist (SD)

Carita Boulwén (SD)